Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk
Teknik Sekreter· Zihni ILDIZ
Idarehanesi: Nuruosmaniye Caddesi No. 54 — Istanbul
Tel: 23300

15 MART 1952 Cumartesi SAYI: 26

# İşçi Hakkı



Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar — Başyazarı: Kemal SULKER — Yıl: 1 — Fiatı 10 Kuruş

# Sendikalar Birliğinin yeni istekleri

## *1- Işçilerin sağlığı emniyet altına alınmalıdır*
## *2- Asgarî ücretler sür'atle tesbit edilmelidir*
## *3- Işçiler 8 saatten fazla çalıştırılmamalıdır*

## Asgarî ücretlerin tesbiti için Çalışma Bakanlığı gerekli emirleri artık vermelidir

### bazı işverenlerin işçi emeğini istismar ettiği açık bir hakikattir

İşçi Sendikaları Birliği, Başbakanlığa ve Çalışma Bakanlığına gönderdiği bir yazıda işçileri fazla mesai yapmağa mecbur tutan koordinasyon hey'eti kararlarının hükümsüz sayılması için bir karar neşrini istemiştir. İkinci Cihan Harbi yıllarında vaz'edilen ve işçileri üç saat fazla mesai yapmağa mecbur bırakan koordinasyon heyeti kararları kaldırılınca işçiler yıpranmaktan kurtarılacaktır. Herhangi bir iş yerinde fazla mesai zarureti hasıl olursa o iş yeri sahibi veya müdürünün işçileri üç saat fazla çalıştırmak için işçi sendikasına müracaatı istenmektedir. Bu takdirde işverenle İşçi Sendikası, fazla mesai için hususî şartlar ileri sürerek anlaşmaya çalışacaklardır. Bu hem sendikaların kalkınması, hem de işçilerin çalışma hürriyeti için zarurî görülmektedir.

Sendikalar Birliğinin bu müracaatı neticesinin müsbet olması bütün işçilerin başlıca dileğidir.

İŞÇİ HAKKI — Bir çok memleketlerde fazla mesai yapıldığı zaman yüzde iki yüz nisbetinde zamlı ücret ödenmektedir. İşçiler memleketimizde fazla mesai karşılığı olarak ekser halde ancak yüzde elli zam alabilmektedir. Bu ise hem işçilerin maddî ihtiyaçlarını karşılamağa kâfi gelmemekte, hem de işçilerin yıpranmasına sebep olmaktadır. Başbakanlığın bu dileği tahakkuk ettirmesini candan temenni ederiz.

## Işçi sağlığını korurken işçileri aç bırakmamalı

### Hazırlanan tüzükte gerekli koruyucu hükümler bulunmalıdır

2 Mart 949 gününde Sütlücede Nuri Killigil mevadı infilâkiye fabrikasında işverenin ihmalleri yüzünden infilâk olmuş ve 21 işçi şehid olmuştu. Sendikalar Birliği, bu yıl 2 Mart tarihini «İşçi Sağlığı Emniyetsizliği günü» olarak kabul etmiştir.

Her yıl 2 Martta Işçi Sağlığını

(Devamı 3 üncü sahifede)

## Işverenler, fazla mesai için Sendikalarla anlaşma yapmalıdır

### Hükûmetin, bazı koordinasyon heyeti kararlarını kaldırmalı

Şehrimizde asgarî ücret yönetmeliğinin tatbik edilmemesi çeşidli şikâyetlere yol açmıştır. Bu durumu gözden geçiren İşçi Sendikaları Birliği Çalışma Bakanlığına müracaat etmiş ve asgarî ücret

(Devamı 3 üncü sayfada)

## Dilekleri tahakkuk etmezse işçiler grev yapacaklar !

### Tekstil Sendikası Eyüp Subesi Yönetim Kurulu üyeleri andiçtiler

Gerek İşçi Sendikaları Birliği, gerekse Türkiye Tekstil İşçileri Sendikaları Federasyonu Hükûmete müracaat etmiş ve Yüksek Hakem Kurulunun, işçi ücretlerine bazı nisbetler dahilinde yaptığı zamları reddetmesi karşısında işçilerin teessür duyduğunu belirtmiştir.

Diğer taraftan, Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Eyüp Şubesi, Başbakanlığa sunulmak üzere altı maddelik bir dilekçe ha-

(Devamı 3 üncü sahifede)

## Soma işçilerinden bir heyet Ankaraya gitti

Soma, (Özel) — G. L. İ. Soma mıntakasının Linyit İşçiler Sendikacılarından dört kişilik bir hey'et Sendika Başkanı Hıdır Demirbaşın başkanlığında mıntaka işçilerinin umumî zam işinin halli ve bir çok işçilerin istekleri için alâkalı makamları ziyaret etmek üzere Ankaraya gitmişlerdir.

Sendikacılarımıza muvaffakiyetler dileriz.

(N. T.)

## Sakarya bölgesi işçi sendikası federasyonu

### Yedi şehirdeki sendikalar müşterek hareket edecekler ve ayni ana tüzüğe bağlanacaklar

Değirmisaz, (Özel) — Eskişehirde bir Bölge Federasyonu kurulacaktır. Bu husustaki tafsilâtı bildiriyorum:

Eskişehir İşçi Sendikalarından Lokanta, Otel ve Eğlence Işçileri Sendikası, Şeker Sanayii Işçileri Sendikası, Tayyare İşçileri Sendikası, Ekmek Simit, ve Fırın Işçileri Sendikasile Toprak Sanayii Işçileri Federasyonu adı ile bir Federasyon kurmak için gerekli hazırlıkları ikmal edilerek ana nizamnamesi hazırlanmış, Federasyon bölgesi içinde olan bütün üye olabilecek sendikalara mutalealan alınmak üzere birer tüzük göndermek suretiyle Federasyona davet edilmişlerdir. Öğrendiğimize göre davet edilen sendikalar: Kütahya, Afyon, Bilecik,

(Devamı 3 üncü sayfada)

## DARILMACA YOK

### Acaba hangimiz müreffeh işçiyiz

Ereğlide Belçikalı sendikacı «Herman Patteet» den bir sendikacılar topluluğu «müreffeh işçi» nin tarif ve izahını istiyorlar. Cevabı şu:

A — Bir işçi kendine ve ailesi efradına senede yazlık ve kışlık birer elbise alabiliyorsa.

B — Kendisinin iş yerinde ve dışarıda giyebileceği ikişer ayakkabısı ve senede bir terliği var ve ailesi efradına da bunları alabiliyorsa.

C — Haftada bir mecmua ve ayda bir kitap alabiliyorsa.

Ç — Haftada bir sinemaya ve ayda bir konser veya tiyatroya gidebiliyorsa.

D — 14 yaşından yukarı çocukları için ayrı birer oda tahsis edebilecek geniş ve kifayetli bir eve sahipse.

E — Senede bir kere en az 1[illegible] gün, çalıştığı yerden 500 kilometre uzaktaki bir memlekete giderek hava ve muhit değiştirebiliyorsa.

F — Öldüğü zaman en küçük çocuğunun tahsilini tamamlıyacak ve hayatını kazanacak bir yaşa gelinceye kadar ona yetecek parası varsa..

Herman'dan tatlı bir masal istemişler. O da sarayile, sevdasile, kırk gün kırk gecesile bir masal ballandırmış. Fakat dinleyiciler bu masalı yadırgamış olsalar gerek. Bizim bildiğimiz masallarda bir de «Keloğlan» vardır. Keloğlan'sız masal adama uydurmasyon geliyor. Herman'a bir de «asgari ücret»i sormalıydılar.

ŞIMŞEK

## Atıf Ilmen, Sendikalar Birliği Başkanı M. Inhanlıyı ve M. Özerkanı davâ etti

### Iddia edilen suç: neşren hakaret

İstanbul Mensucat İşverenler Sendikası Başkanı Atıf İlmen, İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Mehmet İnhanlı ile «Yeni Hamle» refikimizin yazı işleri müdürü Muammer Özerkan aleyhine neşren hakaret yaptıkları iddiasile dâva açmıştır.

İddiaya göre; Atıf İlmen'i protesto için yapılan kapalı salon toplanısında Mehmet İnhanlı'nın yaptığı konuşmadaki bazı cümleler hakaret mahiyetindedir. Bu hakaretâmiz sözleri «Yeni Hamle» refikimiz de neşretmiştir. Bu bakımdan bu iki işçinin cezalandırılması ve Atıf İlmen'e biner lira mânevî tazminat vermesi istenmektedir.

## Izmitte bir sendika

İzmit, (Özel) — Adapazarında, Ziraî Donatım İşçileri Sendikası kurularak faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

## Umumî hastalık sigortası Kütahyada tatbik edilmeli

### Tunçbilek ve Değirmisaz işçi sendikaları idarecilerine verilen vaad tutulmalıdır

Değirmisaz, (Özel) — Hatırlarda olduğu veçhile bundan iki ay kadar evvel Değirmisaz Tunçbilek Kömür Işçileri Sendikaları işçi dertlerini yerinde halletmek üzere Ankaraya müştereken bir heyet göndermişlerdi.

Sayın Reisi Cumhurumuza kadar bütün ilgili makamları ziyaret eden heyetimiz Umumî Hastalık Sigortası Kanununun pek yakında Kütahya bölgesine tatbik edileceği, her ihtimale karşı imkân bulunmadığı takdirde Izmir bölgesine bağlanacağı vaadini alarak dönmüşlerdir. Fakat öğrendiğimize göre bugüne kadar böy-

(Devamı 3 üncü sayfada)

BİZE GÖRE:

# Evreka! Evreka! (1)

Münip KOÇOGLU

Sosyal Adalet bir «yapı» dır derler. Fakat bizdeki yapı, gecekondu mânasınadır. Daracık ve alçacık bir kapı.. içeri girmek istiyorsunuz, kapısına nöbetçi dikilmiş.. soruyor: «Kapsamlı mısın, kapsamsız mı? Kapsamlılar içeri, kapsamsızlar basın geri.»

Türkiyenin üç milyon ücretlisinden ancak yüz bini kapsamlıdır, iki milyon dokuz yüz bini dışarıda ayaz ve çivi keser. Sanki bunlar bu memleketin işçisi değil de, Hindistanın «dokunulmaz» larıdır.

Aceleniz ne? Hele 1954 gelsin, umumî nüfus sayımında elli bin nüfuslu on bir şehir tesbit edilsin, siz de kapsamlanırsınız elbet..

Diyelim ki kapsamlandınız. Ve berinize taşların batmasına alışcağınız şey, oturmak için döşemeye bir hasır atılıp atılmadığıdır değil mi? Bu hasırın sosyal adaletteki adı «asgarî ücret» tir. Asgarî ücretin yönetmeliği yürürlüktedir, amma denetmeliği kavağa çıkacak balığı bekliyor Şimdilik kendinizi moloza ve ötenize gerinize taşların batmasına alıştırın.

Gecekondunun tek camlı penceresinden boşuna ışık bekliyeceksiniz; işsizlik yok ki «işsizlik sigortası» olsun. Siz şimdi yerine oturamamış bir emek âyarsızlığına! kalkıp işsizlik mi diyeceksiniz? Tabiatın toprak kaymaları nasıl müvazene unsuru oluyorsa, sosyal tabakaların yer değiştirmeleri de odur. Köyler, şehirlere akıyormuş; siz de köylere taşının. Ateş olmıyan yerde duman tütmez, talep var ki arz oluyor!

Hem görmüyor musunuz! Maagelir on milyara santim bekliyor. Enflasyon dediğiniz refahın artması, iş hacminin genişlemesidir. Tutup «fiat âyarlaması» na da

(Devamı Dördüncü Sayfada)

# Yüksek hakem kurulunun kararlarındaki tek mâna

## Kurul, işçilerin ücretlere zam talepleri karşısında âdeta bir sed gibi yükseliyor

Yazan:

**Lütfü Erişçi**

İş Kanununun ne zaman, hangi şartlar içinde, nasıl hazırlandığı ve kimleri memnun ettiği malûmdur.

Bu kanunun 72 - 90 ıncı maddeleri ile ilgili olarak neşredilen İş İhtilâflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesi'nin de antidemokratik ve tarafgir bir çerçeve taşımadığını kim iddia edebilir?

Şu günlerde yürürlükten kaldırılan İş İhtilâflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesinin 1951 senesi içinde tatbikatının türlü yönden üzerinde durulmağa değer bir mahiyet taşıdığı muhakkaktır.

Burada biz Yüksek Hakem Kurulu karar metinlerini ele alacağız ve incelemeğe çalışacağız.

951 senesinde Yüksek Hakem Kuruluna gelen ve karara bağlanan iş anlaşmazlıkları 65 tanedir. 939 senesinden 950 senesi sonuna kadar 11 sene zarfında verilmiş bu türlü kararların mecmuunun yalnız 40 olduğu hatırlanırsa, her şeyden evvel iş uyuşmazlıklarının son senelerde çok bariz bir şekilde artmış olduğu görülür.

İş uyuşmazlıkları çıkan vilâyetler içinde büyük bir farkla Istanbul başta gelmektedir. Yalnız bu vilâyette 32 uyuşmazlık çıkmış bulunmaktadır. Ayrıca Ankarada 6, Kocaelide 5, Bursada 4, Izmirde 3, Mersinde 3, Seyhanda 3, Tekirdağında 2 ve diğer 5 muhtelif vilâyette birer tane iş uyuşmazlığı yüksek hakem kurulunca karara bağlanmıştır.

Yüksek Hakem Kuruluna arzedilen iş uyuşmazlıklarının çıktığı sahalara gelince bunların arasında tütün ve mensucat sanayii önemli bir yer tutmaktadır. Filvaki tütün atölye, bakım ve işleme evleri ve sigara fabrikalarında 17, mensucat sanayiinde 10 iş uyuşmazlığı çıkmıştır.

İş uyuşmazlıklarından Yüksek Hakem Kurulunda bir karara bağlananlar arasında dikkati çeken noktalardan biri de bunların 49-unun devlet iktisadî teşekkülleri, Tekel ve diğer katma bütçeli idarelere bağlı iş yerlerinde çıkmış olmasıdır. Bunlardan yalnız Tekelde 32 iş uyuşmazlığı çıkmıştır.

Nihayet bu 65 iş uyuşmazlığının 15 kadarında işçiler tarafını ilgili sendikalar temsil etmektedir.

Yüksek Hakem Kuruluna arzedilen iş uyuşmazlıklarında tarafların iddiaları ve kararların mahiyeti önemle durulmağa değer bir çerçeve arzetmektedir.

Diğer delil ve müşahedeler bir kenara; neşredilen Yüksek Hakem Kurulu kararları metinlerine bakılırsa işçi zam talepleri; «günden güne artan hayat pahalılığı karşısında ücretlerin az olduğu» mucip sebebine dayanmaktadır.

İşçilerin «sefaletten kurtarılmaları» için istedikleri zam miktarı ekseriyetle % 40 — % 60 arasında değişmektedir. Filvaki bu miktar zam talebinde bulunanlar 40 a varmaktadır.

Gene neşredilen Yüksek Hakem Kurulu metinlerine göre işçilerin işverenle uzlaşamayıp Il Hakem Kuruluna gelen iş uyuşmazlıkları hakkında verilen Il Hakem Kurulu kararlarında «artan geçim zorluğu» kabul edilmekle beraber «gelir vergisi tatbikatı», «ücretli hafta tatili» gibi değişiklikler red veya zammı azaltmak için daimî sebepler addedilmektedir.

Il Hakem Kurulları 951 senesi içinde bilâhare Yüksek Hakem Kuruluna gelen 13 zam talebini reddetmiş ve 29 uyuşmazlığı % 15 — % 30 zam yapmayı kabul ederek karara bağlamıştır.

İl Hakem Kuruluna karşı yapılan itirazlarda işçiler umumiyetle eski taleplerinde ısrar etmektedirler. İşveren itirazları ise ayrı bir önem taşımaktadırlar.

Bu itirazların bilhassa devlet sektörüne bağlı işletmelere işveren vekil veya temsilcileri ücretlerin arttırılmasının «memleket ekonomisine sarsıcı tesirler yapacağı» veya «bütçeye önemli akisler yapacağı» iddiaları gibi yersiz mübalâğalara sapmaktadırlar.

Hususî teşebbüs sahasında ise işverenler «malî durumlarının müsait olmadığı» nı belirtmektedirler.

Bu arada memleketimize Marşal plânı çerçevesinde yapılan yardımların sarsıcı tesirlerini de ileri sürenler de vardır. (Ankara İpek - İş Fabrikası sahipleri).

Yüksek Hakem Kurulunun kendi kararlarına gelince bunlar da memlekette geçim şartlarının «950 — 951 yılları içinde salâha doğru gitmeyip bilâkis işçiler için daha ıztırap verici bir şekil aldığı» kabul ediliyorsa da zam taleplerinin reddinde de; ücretler arttırılırsa «bütün memleket üzerine tesir etmeleri», «geçim şartlarının ağırlaştırılmasına âmil olmak» gibi mevhum sebeplere de yer verilmektedir.

Fakat Yüksek Hakem Kurulu

(Devamı 3 üncü sahifede)

Mehmet Dizmana mektup

# Ş. Hivel durumu anlatıyor

Kızoğlan nâzı nâzın, Şehlevent âvazı âvazın
Şaşırdım ben de bilmem kız mısın oğlan mısın kâfir
—Nedim—

Sayın gazetenizde Mehmet Dizman'ın hakkımdaki yazılarını okuyunca Abdülhak Hâmidin (Eşber) adlı eserinde bir müverrihin ağzından İskendere karşı söylettiği şu mısra'ları hatırladım:

**Mucip ne hakarete apansız**
**Tarihi yazan benim, yapan siz**

İstanbul İsçi Sendikaları Birliğinin on aylık çalışma devresinde Yönetim Krulunda (Veznedar olarak vazife alan ve bütün kararlarda imzası bulunan Dizman'ın kendini bir müverrih yerine koyması kadar gülünç bir hareket olamaz.

Ben, Birlikten kendi heyeti umumiyesinin rizasını almadan Birlik siyaset yapıyor isnadında bulunan Basın Teknisyenleri Sendikasının bazı üyelerinin bu isnatlari ispat etmeleri için mahkemeye verilmelerini istedim.

Ben (Bravn geliyor) diye bir hediyeyi Birlik duvarından indirttim, fakat her türlü imkânlara sahip olduğum halde kendimi Amerikaya seçdirtmedim. Hattâ kahir bir ekseriyetle Yunanistana seçildiğim halde ecdadımın kanile yuğrulan (Kıbrıs) adasını istemek küstahlığında bulundukları için bu seyahati ayaklarımla teptim.

Ben, hak verilmez alınır dedim, Namık Kemalden şiirler okudum. Fakat bunları dün de söyledim, bugün de söylüyorum, yarın da söyliyeceğim.

Fakat şimdi biraz da senden bahsedeceğim. Dizman, tamamile hakikatlere istinat eden bu sözlerimi sakın tekzibe yeltenme, çünkü daha gülünç olursun.

(Devamı 3 üncü sahifede)

# Asgarî ücretlerin tesbitine müteallik yönetmelik

Madde 1 — 3008 numaralı Iş Kanununun 5518 numaralı kanunla değiştirilen 32 nci maddesinde derpiş olunan asgarî ücret, aynı mahiyetteki işlerde, işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin normal gıda, mesken, giyim, sağlık, yakacak ve aydınlatma gibi zarurî ihtiyaçlarını karşılıyabilecek kifayette olan bir ücrettir.

Madde 2 — Bir işte çalışan kadın ve erkek işçilerin asgarî ücretleri arasında bir fark gözetilmez.

Madde 3 — Asgarî ücret, mahallî asgarî ücret tespit komisyonlarınca mahallin ve bölgenin hususî şartları, görülen mahiyeti gözönünde tutularak iş kolu veya yer itibariyle tesbit olunur.

Parça başına yahut yapılan işin miktarına göre hesaplanan asgarî ücret aynı mahiyetteki işlerde normal bir iş günü için tesbit edilen asgarî ücretten az olamaz.

Madde 4 — Bir işveren veya işveren vekili tesbit ve ilân olunan asgarî ücretlerden daha az bir ücret ödeyemez.

Işçi ve işverenler her zaman gerek ferdî ve gerek toplulukla iş mukaveleleri yolu ile asgarî ücretin üstünde ücretler tesbit eylemekte serbesttirler.

Madde 5 — Asgarî ücretin tesbit edileceği yerlerde Çalışma Bakanlığının karariyle bir asgarî ücret tesbit komisyonu kurulur. Bu komisyon bölge çalışma müdürünün veya çalışma teşkilâtına mensup yetki vereceği bir memurun başkanlığında bir işçi ve işveren temsilcisi ile mahallî ticaret ve sanayi varsa ziraat odalarının kendi aralarından seçecekleri bu konuda yetkili bir temsilcisi ve belediye encümeninden gönderilecek bu konuda yetkili bir üye ve mahallî Hükûmet doktoru ile sendikadan gönderilecek bir üyeden teşekkül eder.

Madde 6 — Muhtelif iş kollarını hep birden alâkadar eden bir asgarî ücret tesbiti bahis mevzuu olduğu takdirde komisyona iştirak edecek işçi temsilcisi, o yerdeki muhtelif işçi sendikaları idare heyetlerinin yapacakları müşterek bir toplantıda seçilir. Şayet asgarî ücret yalnız bir iş kolu için tesbit edilecekse komisyona iştirak edecek işçi temsilcisi o iş koluna mensup sendikanın idare heyeti tarafından seçilir.

Her işçi temsilcisi için ayrıca bir yedek üye seçilir.

Sendikalar tarafından seçilecek işçi temsilcilerinin, 24 Mart 1939 tarih ve 2/1-565 sayılı kararname ile yürürlüğe konan Iş İhtilâflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesinin 8 inci maddesinde tesbit edilen vasıfları aiz olması lâzımdır.

Asgarî ücretin tesbiti bir yerdeki muhtelif iş kollarını alâkadar etmekte olup da bu yerde işçi sendikaları mevcut değilse komisyona iştirak edecek işçi temsilcisi, bu yerde en çok işçi çalıştıran işyerinin birinci temsilcisidir. Şayet asgarî ücret, sendika bulunmıyan yerde yalnız bir iş koluna alâkadar etmekte ise o iş kolunda en fazla işçi çalıştıran işyerinin birinci temsilcisi işçi temsilci olarak komisyona iştirak eder.

Birinci temsilcinin işçi temsilcisi olarak komisyona iştirak ettiği işyerinin ikinci temsili birinci temsilcinin komisyondaki yedeğidir.

Madde 7 — Işverenler adına asgarî ücret tesbit komisyonuna iştirak edecek işveren temsilcisi çalışma müdürünün tensip edeceği mahallî bir veya bir kaç gazetede ilânla tayin edilecek gün ve yerde yapılacak toplantıya iştirak edenlerin ekseriyeti ile seçilir.

Toplantı nisabı alâkalı isverenlerin yarısıdır. Birinci toplantıda nisap temin edilmezse on gün sonra ikinci bir toplantı yapılır. Bu otplantıda nisap aranmaz ve mevcutla iktifa olunur.

Asgarî ücret muhtelif iş kollarını alâkadar etmekte ise işveren temsilcisi bu iş kollarına mensup işverenler, yalnız bir iş kolunu alâkadar etmekte ise bu iş koluna mensup işverenler tarafından seçilir.

Her asil işveren temsilcisi için bir de yedek üye seçilir.

Madde 8 — Asgarî ücret tesbit komisyonuna işveren temsilcisi seçilebilmek için:

A - Türk vatandaşı olmak;

B - Türkçe okuma ve yazma bilmek;

C - 18 yaşını doldurmuş olmak;

Ç - Dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, hırsızlık, sahtekârlık, yalan yere yemin, yalan yere şahadet, cürüm tasnii ve iftira suçlarından biriyle veya alelıtlak üç aydan fazla hapis cezasına ve Iş Kanununun tatbikinden ötürü mükerrer cezaya mahkûm edilmemiş olmak, lâzımdır.

Madde 9 — Asgarî ücret komisyonlarına yeniden seçilmek caizdir. Arka arkaya ve kabule şayan bir mazereti olmaksızın üç toplantıya iştirak etmiyen üye istifa etmiş sayılır ve yerine yedeği geçer.

Madde 10 — Komisyonlara seçimle gelen üyelerin görev süreleri bir yıl devam eder. Inhilâl vukuunda veya seçilme vasıflarından birini kaybeden üyelerin komisyondaki yerlerine yedekleri geçer.

Yedek üye bulunmadığı takdirde yeniden seçim yapılır.

Madde 11 — Asgarî ücret tesbit komisyonları Çalışma Bakanlığından alacakları talimata göre üç ay içinde asgarî ücretleri tesbit ve bir veya bir kaç mahallî gazete ile ilân ederler. Komisyonlar asgarî ücretleri tesbit ederken 3 üncü maddede yazılı hususlardan başka:

A- O mahaldeki hayat pahalılığını;

B - O mahalde fiilen ödenmekte olan ücretlerin umumi vasatisini;

C - O iş ve yerin umumî ekonomik ve malî vaziyetini;

D - Iş şartlarını;

E - Işçilerin vasatî hayat seviyesini;

F - Adil ve kâfi bir asgarî ücret tesbiti için lüzumlu göreceği diğer hususları;

Göznünde tutar ve sarih malûmat toplamak için anketler yapar.

Madde 12 — Mahallî komisyonlarca tesbit ve ilân olunan asgarî ücretler hakkında gerek işverenler ve işçiler ve gerekse bunların sendikaları sendika olmıyan yerlerde temsilcileri bir ay içinde Çalışma Bakanlığı nezdinde itirazda bulunabilirler.

Madde 13 — Asgarî ücretleri tesbit eden komisyonların kararlarına vâkı iitrazlar, Çalışma Bakanlığından Bakanın tensip edeceği bir kimsenin başkanlığında, ikisi Çalışma Bakânlığından, birisi Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı ve diğeri İşletmeler Bakanlığından olmak üzere kurulacak beş kişilik bir kurulda incelenir.

Kurul lüzum gördüğü takdirde sendikaların tâyin edecekleri işçi ve işveren temsilcileri ile istişarelerde bulunabilir.

Kurul kararını 11 inci maddedeki hususları gözönünde bulundurarak verir. Karar Çalışma Bakanının tasvibi ile kesinleşerek yürürlüğe girer.

İtiraz, asgarî ücret komisyonlarının kararlarının tatbikini durdurmaz.

Madde 14 — Komisyonlar ve kurul, kararlarını ekseriyelte ve gizli reyle verirler. Reylerin eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf ekseriyeti temin eder.

Madde 15 — Asgarî ücret tesbit komisyonları ve kurul, müzakerelerini gizli yaparlar. Müzakere zabıtları üç nüsha olarak tanzim ve muhafaza edilir.

Asgarî ücretlere itiraz vâkı olduğu zaman zabıtlardan bir nüsha kurula gönderilir.

Madde 16 — Komisyon üyeleri, bu sıfatlarından dolayı muttali oldukları her türlü sırrı muhafaza eylemeğe mecburdurlar. Bu sırrın ifşasından mutazarrır olan taraf umumî hükümler dahilinde sırrı ifşa eden komisyon üyesi aleyhine zarar ziyan davası açmakta serbesttir.

Madde 17 — Tesbit olunan asgarî ücretler, Bölge Çalışma Müdürü tarafından, o mahallin bir veya bir kaç gazetesi ile ilân, ve asgarî ücret tesbit komisyonlarının seçimle gelen üyeleri ile o yerdeki sendikalara, varsa sendika birliklerine tebliğ olunur.

Madde 18 — Komisyon toplantılarına iştirak eden sendika ve işçi temsilcilerinin iş mukavelelerinden mütevellit haklarına bir halel glmez.

Madde 19 — Memur olmıyan komisyon üyelerine her oturum için on lira huzur hakkı verilir.

Madde 20 — Asgarî ücret komisyonlarının yazı işleri Bölge Çalışma Müdürlüğünce yürütülür.

Madde 21 — Bu yönetmelik hükümleri, Çalışma Bakanının tasdikından itibaren yürürlüğe girer.

Not: İşbu Yönetmelik 8/1/1951 tarihinde Çalışma Bakanı tarafından tasdik edilmiştir.

# Türkiyede ücret seviyesi asgarî maişet seviyesinin aşağısındaki bir haddedir

## Ucret seviyesinin haddinden fazla düşük olması herhangi memleket için mahzurludur

**Milletlerarası Çalışma Bürosu Misyonu tarafından Türkiye Cumhuriyeti hükûmetine 1949 yılında sunulan raporda memleketimizdeki ücret seviyesinin düşüklüğüne ve bunun zararlarına şöyle temas edilmektedir:**

**«Türkiyenin hali hazırdaki fakirliği zarurî olarak düşük ücret hadlerinde kendini göstermektedir, ki bu ücret hadleri işçilerin ekseriyetine asgarî maişet seviyesinin hemen pek az üstünde olan ve bir çok hallerde ise kat'î olarak bu seviyenin dununda bulunan bir hayat seviyesi temin etmektedir. . Ucret hadleri hayat pahalılığındaki artışı takip edememiş, maamafih parayla ödenen ücretlere ilâveten ayniyat yoluyla yapılan muhtelif yardımlar hakikî ücret seviyelerinde hâdis olan düşüklüğü bir dereceye kadar hafifletmiştir.**

**İşçilere teşvik mahiyetinde olarak dereceli ücret usulünün kullanılması işinde pek az bir şey yapıldığı anlaşılmaktadır. Öyle ki yarı kalifiye veya kalifiye veya kalifiye olmıyan işçilerle acemi ve tecrübeli işçilere verilen ücret nisbetleri arasındaki fark ekseriya son derece azdır.**

**Ekseri sanayi memleketlerinde ücretler normal olarak herhangi bir kollektif pazarlık şekli ile tesbit olunur ve bu ücretler, (her ne kadar asgarî ücret tesbiti ameliyesi bile ekseriya tatbikatta hükûmetin mürakabesi altında yapılmış bir nevi kollektif pazarlık şeklini almak istidadını gösterir ise de) kendi menfaatlerini koruyacak derecede kuvvetli bir surette teşkilâtlanmamış bulunan işçiler için bir asgarî ücret tesbit eden mekanizmanın uygulanmasiyle tamamlanır.**

**Ucret hadlerinin haddinden fazla düşük olması ve nihayet randımansız bir iş haline gelmesi muhtemeldir. Bundan başka, eğer mesai fazla ucuz olursa işveren iş yerini mümkün olan en yüksek bir randıman ile çalıştırmak ve modern teknik ve techizattan tam surette istifade etmek için son derece mühim olan bir saikten mahrum kalmış olur. Sonra, eğer şu veya bu sebepten dolayı işçilere mesailerinin hakikî kıymetinden daha az ücret verilirse, o zaman böyle bir durumu takip edecek olan bütün sosyal ve politik âkıbetleri ile beraber, gelirin paylaşılması son derecede müsavatsız bir durum vücude getirir; ve sanayi hayatının genişlemesi için esas temel olarak gereken bir piyasa gelişmesi, müstehlik talebindeki kifayetsizlik yüzünden engelle karşılaşmış olur.»**

# Dört aydanberi emekliye sevk edilen işçiler hâlâ maaşlarını alamadılar

## İşçiler perişan durumda

Değirmisaz, (Özel) — Dört ay evvel emekliye ayrılan mıntıkamızdaki işçiler hâlâ tekaüt maaşlarını alamamışlardır. Dört aydır maaş almayan bu işçiler son derece perişan duruma düşmüşlerdir. Bunlardan biri şunları anlatmıştır:

«İşletme bizi aldatarak kendi arzumuzla tekaüt etti. Aldatarak diyorum, çünkü diğer emsali arkadaşlarımızı tekaüt etmediler. Halbuki bizi tekaüt ederken sormuştuk: «Bizi tekaüt ediyorsunuz fakat diğer arkadaşlar çalışıyor bunun sebebi nedir?» verilen cevapta «bu hususta emir geldi, hepinizin hesabını keseceğiz, kimse kalmıyacak» demişlerdi. Fakat işte istediklerini hâlâ çalıştırıyorlar. 4 aydanberi maaş alamıyoruz. Sigorta teşkilâtımızda muameleler kaplumbağa hızı ile yürüyor. Artık bakkal, fırın da veresiye vermez oldu. Deryanın ortasında dümensiz gemiye benziyoruz, ne yapacağımızı şaşırdık.» (Y. Ç.)

**İŞÇİ HAKKI: — Alâkalıların, bilhassa İşçi Sigortaları Müdürlüğünün dikkatini çeker işçilerin mağdur edilmemesini isteriz.**

# Bir işçinin Kibrit ve Ağaç Sanayii Sendikasından istifası sebebi reddediliyor

Geçen sayımızda Kibrit Fabrikası işçilerinden Kemal Kamacının sendikadan istifa ettiğini ve ileri sürdüğü seçimin gayri meşruluğu sebebini bildirmiş, Kibrit ve Ağaç Sanayii Sendikası Başkanı arkadaşımız Mehmet Çelemoğlu'nun durumu aydınlatmasını istemiştik. Arkadaşımız bize gönderdiği bir yazıda aynen şunları bildirmektedir:

«Seçimin tamamen meşru olduğunu evvelâ zikrederim. Toplanan imzaların sahiplerine baskı kelimesine gelince: Bugünkü hürriyet içinde böyle bir şeyin varid olamıyacağı kanaatindeyim. Yalnız kendisi tarafından toplanan imza sahiplerine Yönetim Kurulu olarak sorulan suallere bambaşka bir meram ifade etmektedirler. Görülüyor ki, Kemal Kamacı yalnız şahsî ihtirası dolayısile bu işe teşebbüs etmiştir. Çünkü Sosyal yardımlarımız kaldırılınca Sendikaya muğber olan bu arkadaş üyelerimiz arasında nâhoş bir vaziyet yarattı. Kendisini Haysiyet Divanına vereceğimizi hissedince derhal istifa etmiştir.

Bu husustaki aydınlatıcı malûmatı sendikamız üyelerine bildirirken diğer Sendikalarda böyle hareketlerde bulunan şahıslara senelik kongrelerimizde haddini bildirmek yerinde olur kanaatindeyim.»

**GELECEK SAYIDA**

**Kemal Varol ve Abdullah Kaçar arkadaşların aynı mevzudaki mektuplarını neşredeceğiz.**

## Umumi hastalık sigortası

**(Baştarafı 1. ci sayfada)**

le bir teşebbüse geçilmemiştir. Bu arada sendikamız tarafından yazılan mektuplara da «oluyordu, olacaktı» gibi cevaplar verilmektedir.

Bu kanunun tatbikini bütün işçilerimizin sabırsızlıkla beklediğini bildirir, vaadin tutulmasını temenni ederiz.

Zira aylardanberi hasta yatağında aç yatan aile efradı da aç ve çıplak kalan işçilerimiz bu kanunun tatbikini dört gözle bekliyor.

Sanatoryomda tedavi edildikten sonra iyi gıda almak şartiyle istirahat etmek üzere taburcu edilen, varını yoğunu satıp yedikten sonra açlık ve yoksuzluk yüzünden yuvası dağılan, bir lokma ekmeğe muhtaç veremli işçi arkadaşlarımız bu kanunun tatbikini bekliyor. (Y. Ç.)

## Sakarya bölgesi

**(Baş tarafı 1 inci sayfada)**

Uşak, Tavşanlı, Değirmisaz ve Tunçbilek sendikalarıdır. Bundan başka bu bölgelerde kurulmuş ve kurulacak bütün işçi sendikaları da bu federasyona katılabileceklerdir.

Federasyonun ilk genel kongresinin bu ay içerisinde yapılacağı öğrenilmiştir. Müteşebbis arkadaşların muvaffak olmalarını dileriz. (Y. Ç.)

## Mehmet Dizmana mektup

**(Baştarafı 2nci Sayfada)**

Geçen seneki Birlik listesinde ismin olduğu için bu listeyi kendi çalıştığın matbaada dizen, hatta bastırıp getiren sen değil misin?

Yunanistan, ve Amerika seyahatleri için adaylığını koyan fakat seçilemiyen sen değil misin?

Cenevre'ye gönderilecek işçi delegesinin Fransızcayı bilmesi şart koşulduğu için Fransızcayı bilmediğin halde (ben biliyorum aman beni gönderin) diyerek yalvaran sen değil misin?

Kendi tabirince güzel ve mehtaplı bir gecede Lidoda Yunan heyetine verilen ziyafette coşarak asıl bir köçek gibi oynıyan sen değil misin?

İşçi topluluklarında bir mütefekkir gibi elinden hiç eksik olmıyan kitaplardan ezberlediğin bir kaç basma kalıp sözlerle Sendikacılıktan bahseden ve diğer taraftan siyasî bir partinin Merkez Yönetim Kurulunda vazife alan sen değil misin?

İşte bunun içindir ki, bu seneki listelerin hiç birinde yer alamıyan ve yine kendi tabirince (cümbüşler ve curcunalar) dan mahrum kalmanın husranı içinde etrafa hezeyanlar savurmağa kalkan sen değil misin?

Otobüsü kaçırdığından bahseden zavallı Dizman, sen de bu kin, gıpta, fesat ve ihtiras hastalıkları tedavi edilmezse pek yakında aklını dahi kaçırmağa maalesef mahkûmsun.

**Birlik Astbaşkanı**
**Şeref Hivel**

## İşverenler fazla mesai için

**(Baş tarafı 1 inci sayfada)**

yönetmeliğinin şehrimizde de tatbikini ve muhtelif iş kollarında asgarî ücretlerin tesbitini istemiştir.

Seyhan bölgesinde tatbik edilen asgarî ücret yönetmeliğinin kısmen olsun muayyen iş kollarındaki işçileri tatmin ettiği görülmüştür. Bu bakımdan şehrimizde bariz surette göze çarpan işçi emeğinin bazı işverenlerce istismarı ancak asgarî ücretin tesbiti ile muayyen nisbetler dahilinde önlenmiş olacaktır.

Asgarî ücretlerin bir işçinin asgarî geçim şartlarını tahakkuk ettirecek bir ücret olması, neşredilen yönetmelikte yazılmaktadır. Birçok fabrikalarda senelerdenberi çalışan işçilerin hâlâ asgarî geçim şartlarını yerine getirecek seviyeden aşağı olması sendikaların veya mümessil işçilerin toplulukla iş ihtilâfı çıkarmalarına sebep olmaktadır. İş ihtilâfları karara bağlanırken hayat pahalılığının varlığına ve ücretlerin azlığına işaret edilmektedir. Bu bakımdan şehrimizde asgarî ücret yönetmeliğinin tatbiki için çalışma Bakanlığının mahallî hükûmet makamlarına gerekli emri vermesi lâzımdır.

İŞÇİ HAKKI — Asgarî ücretlerin tesbiti için Çalışma Bakanlığının daha fazla beklememesini ve işçilerin ıztırabını dindirecek kararlar vermesini istiyoruz.

### İLAN

I. E. T. T. Umum Müdürlüğünden almış olduğum 1/2/952 günü ve 10075 sayılı kimlik kartım kaybolduğundan hükmü olmadığı ilân olunur.

**Tünel Kontrolör Muavini**
**Maşuk Taylan**

# Yüksek Hakem Kurulunun kararları

**(Baştarafı 2 nci sayfada)**

**kararlarında ekseriyetle «dosya tetkiki» çerçevesinde kalmakta «zam talebi yerinde ve muhik görülmemiştir» veya «görülmüştür» denilip geçilmektedir. Bu arada bu kurulu teşkil eden bu zevatta henüz uzlaşma ve tahkimin safhalarını tayin hususunda bile katî bir fikrin mevcut olmadığı, üzerinde durulacak noktalardan biri olsa gerektir.**

**Yüksek Hakem Kurulu kendisine gelen 20 den fazla uyuşmazlığı «usul» bakımından ve «ücret talebinin yersizliği (!)» kaydiyle reddetmiş, 22 talebi % 5 — % 25 arası, diğerlerine muhtelif zam kabul etmiştir..**

**Yüksek Hakem Kurulu kararları üzerinde yaptığımız bu tetkikten sonra şu neticelere varmak herhalde yanlış olmaz:**

**1 — Son sene zarfında memleketimizin geçinme durumu bariz bir şekilde fenalaşmış ve bu durum işçileri bir zam talebine sevketmiştir.**

**2 — Buna karşı Hakem Kurulları geçinme durumunun bariz bir şekilde fenalaştığını kabul etmekle beraber küçük bir esbabı mucibeye dayanmadan ekseriyetle zam taleplerini red veya yarı yarıya bir zam talebi kabul etmek yolunu tutmuşlardır.**

**Daha kısa bir ifade ile denilebilir ki; hele bu son sene içindeki faaliyetile İş Uyuşmazlığı Tahkim Müessesesinin, işçi talepleri karşısında âdeta bir sed vazifesi gördüğü meydana çıkmış bulunmaktadır.**

**İşte 951 senesi Yüksek Hakem Kurulu kararlarının asıl mânası bizce bundan ibarettir.**

**İstikbale gelince, yeni iş uyuşmazlıklarını uzlaştırma ve tahkim tüzüğü sendikalara ait hükümlerden başka bir değişiklik taşımadığına göre nikbin olmak ve kendini hayale kaptırmak demektir.**

# Dilekleri tahakkuk etmezse

**(Baş tarafı 1 inci Sayfada)**

zırlamış ve Sendika Başkanlığına tevdi etmiştir. Sendika Başkanı bir işçi heyeti ile birlikte Ankaraya gitmiştir.

Eyüp işçilerinin dilekçesinde şunlar kaydedilmiştir:

1 — Son günlerde çıkan toplulukla iş ihtilâflarının Yüksek Hakem kurulunda işverenler lehine gelişmesi karşısında,

2 — İşverenler Sendikasının, sendikamız idarecilerine karşı bir sınıf mücadelesi yapmak gibi iftiralarda bulunması karşısında,

3 — İktisadî devlet teşekküllerinde çıkarılan toplulukla iş ihtilâflarının karşılıklı anlaşmalara varıldığı halde, bu anlaşmalara müesseselerin riayet etmemesi karşısında,

4 — Yüksek Hakem Kurulunda patronlar lehine verilen kararlar karşısında işçi ve sendika muhitlerinde mezkûr kurula karşı bir itimadsızlık duyulduğu ve bunun izalesi maksadile,

5 — İşverenlerin İl Hakem Kurulunca tahakkuk ettirilen zamları vermemek için milyonlar harcayacaklarını söylemesi karşısında,

6 — Hayat pahalılığının günden güne artmasından, aldığımız yevmiyelerin bizi geçindirmekten uzak bulunması karşısında Ankaraya vazifeli olarak gönderdiğimiz heyet:

Yukarıdaki hulâsaların hükûmetten bir müzaheret görmediği takdirde, esasen yarı aç olan midelerimizi tamamen aç bırakacağımızı üzülerek bildiririz.»

Tekstil Sendikası Eyüp Şubesi yönetim kurulunun 16 üyesi «dileklerimiz tahakkuk etmezse ölünceye kadar açlık grevi yapacağımıza Allahımız, Türklüğümüz, namus ve şerefimiz üzerine yemin ederiz» diye and içmişlerdir.

Haber verildiğine göre; mezkûr sendikanın Mahmudpaşa şubesi üyelerinden bir kısmı da bu arkadaşlarını desteklemek için grev yapacaktır.

# İşçi sağlığını korurken

**(Baş tarafı 1 inci sayfada)**

hiçe sayan işverenler protesto edilecektir. Birlik yönetim kurulu üyelerinden Zühtü Tetey 2 Mart günü şehid işçilerin mezarı başında yaptığı bir konuşmada şunları teklif etmiştir:

1 — İşçi Sağlığını hiçe sayan işverenleri resmî makamlara ihbar edelim.

2 — İşçi sağlığını koruyucu tedbirleri almıyan işverenleri efkârı umumiye önünde teşhir edelim.

3 — İşçi sağlığını emniyet altına aldırmak için mücadele edelim.

Ankaradan verilen bir habere göre, Çalışma Bakanlığı yeni bir tüzük hazırlamaktadır. Bu tüzüğe göre iş emniyetini sağlamayan ve müessesesinde gerekli tedbirleri almıyanların fabrikaları kapatılacaktır.

İŞÇİ HAKKI — Henüz tüzük neşredilmediğinden muhteviyatını bilmiyoruz. Ancak iş emniyeti tedbirleri almıyan fabrika kapatılacaksa, tüzükte fabrikanın kapalı bulundurulacağı müddet zarfında o iş verenin işçilere çalışıyormuş gibi ücret ödeme mecburiyeti ve aksi hareket edenler için de ceza müeyyideleri bulunmalıdır. Yoksa işçi sağlığını koruyacağız diye işçileri kendi rızaları hilâfına aç bırakmağa kimsenin hakkı yoktur..

### KONGREYE DAVET

Sendikamızın Yıllık Genel Kurul toplantısı 30/Mart/952 Pazar günü saat 17 de G. L. İ. Değirmisaz mıntakası sinema salonunda yapılacaktır. Yukarıda adı geçen gün ve saatte üyelerimizin teşrifleir rica olunur.

**Sendika Başkanlığı**

**İŞÇİ HAKKI**
**Haftalık Siyasî Müstakil Kültürel Gazete**
Gönderilen yazılar geri verilmez.

**İLAN TARİFESİ**

★

| | | |
|---|---|---|
| Yıllık abonesi | 520 | kuruş |
| Altı aylık | 260 | » |
| Başlık | 20.00 | lira |
| Resmî ilânların bir santimi: | 2.00 | » |
| Kongre ilânları | 7.50 | » |

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

**Dizgi ve Baskı:**
Son Telgraf Matbaası

# Büyük Hikâye

# Bereketli Topraklar Üzerinde Yaşıyoruz



Yazan: Rüştü CEYHAN

—Geçen Sayıdan Devam—

«On kuruşun? Ustünü de ben yet...rdim sevabıma..»

«On kuruş olacak mıydı ne? Şu içliğimin cebine bak hele..»

Köse Topal içliğin cebinden parayı aldı.

«Hayrıma, dedi, bi ısıccak çay kaynadiym bâri.. Bi de Gripin alak...»

Telden kulp yapılmış, sırları dökülmüş kocaman çaydanlığı ocağa oturtup, Gripin almağa gitti.

Irgatbaşı Iflâhsızın Yusuf'la Köse Hasan'ı arka mağazalardan biri sine çekti:

«Lan İ......, diye başladı, acıdık, tuttuk işe aldık, dolgun yevmiye verdirdik, gittiniz ağaya mı şikâyet geçtiniz beni?»

«.........???»

«...... öyle mi lan? Gittiniz de şikâyet geçtiniz ha? Noldu? Ne geçti elinize? Ne dedi bana ağa? Ha? Ne dedi? Ne der bana ağa? Ben size demedim miydi ki, ağa burda bizim işimize karışmaz, bizi yüzlemez, burda hemşeri memşeri sökmez? Demedim miydi lan? Ha? Söyleyin bakiym, ne geçti elinize?»

«.........??????»

«... sizin habibinizi şaşırrım lan, bak.. İtoğlu itler.. O kadar mı gözü açıksınız lan? Burda sizden gözü açığı yok mu? Basın burdan, yallah.. Kerhaneci oğlu kerhanecileri!»

İki arkadaş ters yüz, Çırçır dairesi merdivenlerini indiler. Pehlivan Ali usullacık:

«Ben sana dimedim miydi?» dedi.

Yusuf:

«Abarruuuuh.. dedi, ağamız da meğer neymiş...»

«Hep senden oldu.. Nöreciyk hincik?»

«Dur Ali, sen kulağasma Irgatbaşı'ya.. Biz gene uğrıyak ağamıza.. Ha? Ne diyon?»

Ali omuz silkti. Beriki zorladı:

«Gel beni dinle, uğrıyak... Sen kapıda dur, ben girerim.. Tevekkeltü taalâllah...»

Gene ağanın kapıcısı karşıladı:

«Ağanın gözüne görünmeyin! dedi. Tüyün burdan.. Sizi polise teslim edecek!»

Tefrika No. 8

«Bizi ha? dedi Yusuf, ne deyi? Biz Nöördük de? Kabahatımız, cünhamız ne ki?»

«Bu fabrikada kimse kımseyi gammazlamaz! Burda âmir şikâyet edilmez. Dediklerinizi dün bir bir anlattım ağaya, çağırttı Irgatbaşı'yı, sordu soruşturdu.. Tabiî size kızdı. Görünmeyin gözüne, yallah, haydi.. »

«.........?????»

Usullacık çekildiler.

Yolda Yusuf:

«Şu biyaz lenger şapkalının orya gidek bâri..» dedi.

«Gidek gidek..»

Odaya geldiler. Köse Topal'dan inşaatın beyaz lengerlisinin yerini sordular. Köse Topal târif etti. Sonra, çayı pişirip verdiğini, Gripini yutturduğunu söyledi.

İki arkadaş beyaz şapkalı taşeronun oraya yollandılar.

İnşaatta taşeronu buldular. Taşeron, İnegöl dört tekerleklilerinden beşer beşer, sayılarak boşaltılan kiremitlerin başında dikiliyordu. Beyaz şapkasını bir kiremit yığınının üstüne koymuştu.

Ali'yle Yusuf'u gördü, çağırdı.

«Neye karar verdinuz?»

Yusuf atıldı:

«Geldik evendi, çalışacığık..»

«Çalişacak misunuz?»

«Çalışacığık, heye..»

Taşeron amele çavuşuna seslendi. Amele çavuşu, müteahhidin adamı, upuzun boylu, kalın kemikli, sağlam bir patoz ırgadı, geldi. Taşeron, Ali'yle Yusuf'u göstererek:

«Mustafa çavuş, dedi, o dediklerum bunlar.. Biri hafriyatta çalişsun, şu da kireç sondurmada. Ver Ömer Zorlu'nun yanina. Adin ne senun?»

«Bunun mu? Ali.. Benim ki..»

Taşeronun kaşları çatıldı:

«Sormadum sa! İstemem gözu açikluk.. Adun ne?»

«Ali..»

«Peki, gidun....»

Amele çavuşu:

«Gelin lan arkamdan.. dedi, Nirelisiniz siz?»

«Biz mi? Biz şeyli oluruk evendi, Cılbak'dan.. Hanı bi arkadaşımız daha vardı da.. Bundan uğrun hemşerimiz dedik, pâlikesine dıkıldıkdı, oyun ettiler bize tüm.»

Kazıklar çakılmış, ipler gerilmişti. Hafriyat ameleleri temel kazıyorlardı, geçtiler. Kalın gövdeli bir dut ağacının yanında tahta bir barakaya girdiler. Amele çavuşu:

«İşte, dedi, burda yatarsınız.. Yatağınız ne var mi?»

«Döşeğimiz yok a, bi yorganımız var elinin artığı...»

Yerlerde kırmızı tuğlalar.. Boş çimento torbalarının üzerlerine tahta parçaları konmuştu. Katlanmış yataklar.. Baş köşede yanyana gaz sandıkları.. Duvarda, camı is içinde beş numara bir gaz lâmbası asılıydı.

Amele çavuşu, Pehlivan Ali'yi barakanın penceresine taraf çekti, elli metre kadar ötede, başı beyaz bir bezle bağlı, kolları dirseklerine kadar sıvalı bir amele kireç karıyor, çukurun başına çömelmiş, kırmızı entarili bir kadınla arada konuşuyordu. Irgatbaşı:

«Omar Zorlu o gordüğün! dedi, onun yanında çalışacan sen!»

«Olur ağa, çalışırım, sağol..»

«Sen de, dedi Yusuf'a, harfiyatta...»

«Sağol ağa, eksik olma ağa, Allah...»

### YİNE IŞÇILERDEN PARA SIZDIRMA

Amele çavuşu:

«Amma bakın, dedi, buranın bir âdeti var.. Paradan paraya beni kollıyacaksınız ha! Yoksa, canınız benim elimde...»

İki arkadaş bakıştılar. Yusuf:

«Dimek...» dedi.

«Dimek, mimek.. Böyle buranın âdeti.. Biz esas taşeronla ortağız..»

«Biyaz lengerlinin adı Taşeron mu?»

«Adı Taşeron değil, mazifesi Taşeronluk.. Yâni, müteahhidin müteahhidi..»

Yusuf gene de bir şey anlamamıştı, sustu.

«Nasıl? dedi amele çavuşu, oldu mu?»

Pehlivan Ali Yusuf'un böğrünü dürttü, amele çavuşunu cevapladı:

«Oldu ağa oldu, sağol.. Olmayıp ta...»

Yusuf,a baktı, canı sıkkın görünüyordu.

«Yarın öteberinizi ne alıp gelin, dedi amele çavuşu, isterseniz bugûn gelin.. Bu gece burda yatın, yarın şefağınan işbaşı yaparsınız..»

«Olur ağa, sağol..»

Odaya döndüler. Yorganlarını topladılar, torbalarını aldılar. Köse Topal sordu:

«Nirye gidiyonuz lan?»

«İş bulduk, dedi Yusuf, gidiyok.. Biyaz lengerlinin mâyetinde çalışacıyk..»

«Pâlikeyi ne dimeye depdiniz?»

«Depdik işte.. Paramızı kesdiler, vardık ağaya, bizi tâzir etti, koğdu.. Hepiciği hırhız, vâcibi dümbüklerin..»

«Bu arkadaşınız nolacak ya?»

İki arkadaş bakışıtlar. Ali omuz silkti. Yusuf:

«Vallaha nebliyim...»

«Bakanı yok, edeni yok, ölür mölür de dururken..»

Sesini kısarak söylemişti ama, Köse Hasan yorganının altında uyanıktı ve konuşulanları dinliyordu.

Köse Topal:

«Dimek sizin arkadaşlığınız, hem şeriliğiniz bu kadardı?»

Kulaklarına kadar kızaran Yusuf:

«Vallaha Topalağa, dedi, nöreceğimi ben de şaştım kaldım dinin hakkiyçun.. Hepiciğmizinki de, nedir bi epmek derdi gozü çıksın.. Gurbet bu, söz temsili... Allah taksiratını affetsin!»

Pehlivan Ali:

«Biz de bu gurbet gotünü bekleyok ki bi kaç kuruş edinek deyi...»

### EVLAT ŞEFKATI

Köse Hasan Yorganının ucunu kaldırdı, kıpkırmızı gözleriyle arkadaşlarına baktı:

«Varın sağlıcağınan gedin kardaşlar.. dedi, barabar tuz epmek yidik.. Ola ki benim size, sizin bana hakkınız geçti. Artık eksik halel edin.. Benim iflâhım kesik olmıya kesik.. Buralarda ne kalırsam, siz de koye ne gidip miderseniz, kızım İmne'nin kara gözlerinden bi gözel öpün emi?»

Elleri düştü, yorganın ucu yüzünü kapattı.

İki arkadaş bakıştılar. Sonra, yorganları ve torbalarıyla usullacık çıktılar.

Ertesi gün, öğleye doğru, Köse Topal'ın kaynayan yemek tenceresine usullacık sokulan Hidayetin oğlu, iki yanını kolladıktan sonra, kapağı kaldırınca, acı bir zeytin yağı kokusu sıcak sıcak yayıldı. Kapağı kapadı, sulu sulu tükürdü, kaşığı arandı. Sonra aklına başka bir şey gelerek, kalktı, gitti odadan, eğri büğrü yemek sahanını aldı geldi. Zifirli çinko sahanın sırları yer yer dökülmüştü. Çömeldi, tencerenin kapağını tekrar açtı. Bu sırada yemek kaşığı da gözüne ilişmişti. Duvarın kovuğundan onu aldı, sahanını doldurup tam kalkarken, evin köşesinden Köse Topal çıktı. Hidayetin oğlu'nu görünce, elindeki delik su kovasını bırakıp:

— Nörüyon, lan nörüyon, nörüyon? diye seğirtti.

Hıdayetin oğlu kıpkırmızı kesildi. Sahandaki yemeği tekrardan tencereye boşaltıp, gülmeğe çalıştı.

— Utanıp arlanmaz, dedi Köse Topal, milletin rızkını çalıyor tekmil.. Cenaballah'dan da korkduğu yok!

Hidayetin oğlu:

— Kısa kes! dedi, geri dökdük işte!

— Heye, kıssa kes ya.. Kıssa kes'miş.. Milletin rızkını tekmil çal çal da.. Kıssa kes'miş.. Vallaha, billâha, dört kitap hakkı için diyivirecem...

— Kime diyivirecen?

— Yemek sâplarına.. Utanmayor da. Töbe.. Yarın öte dünyada. Tuh sana, irezil!

— Ne utanacam? Müslüman malı ortaklık değil mi? Utanacakmışsım..

— İnsan olan bir insan günahı, sevabı bilmeli.. Bu terencede kaç kişinin vabalı kaynâyor biliyon mu?

— Çok çok parasını verrik ne yâni?

— Parasını virirmiş.. Paran var da ne dimeye çalıyon? Ac it!

— Virrim ya ne belledin..

— Vir haydi..

— Geri boşalttım terenceye tekmil..

— Sen paradan habar vir, korum yenişden..

— Para virsem essahdan kon mu?

— Vabalın boynuma..

— Allahdan korkman mı?

— Ne deyi korkacak mışsım?

— Sâplarının gıyabında yimek satınca..

(Devamı Var)

## bir işçi kadın çocuğunu aldırmak zorunda kaldı ve öldü

Cibali Tütün fabrikasında çalışan Hacer Karataş adında bir işçi, 5 Mart günü ani bir rahim kanaması neticesinde bayılmıştır. Bunun üzerine derhal Işçi Sigortalarının Nişantaşındaki hastahanesine kaldırılan Hacer kısa bir zaman sonra ölmüştür. Cesedi muayene eden Adlî tabib Hacerin bir kaç gün evel bir kürtaj ameliyatı geçirdiğini, kanama ve ölümün bu ameliyat neticesi olduğunu tesbit etmiştir.

Savcılık Hacere kürtaj ameliyatı yapan doktoru bulmak üzere tahkikata başlamıştır.

## Adapazarı vagon fabrikası isçi mümessili seçimi yapıldı

**Adapazarı Vagon Atölyesinde Mümessil Işçi Seçimi yeni Tahkim Tüzüğüne göre yapılmıştır. Neticede Mustafa Tezcan, Yahya Demirel, Nuri Eroğlu, İbrahim Belir seçilmişlerdir.**

**Yedek Mümessiller şunlardır: Vahid Akartuna, Bahaettin Koçak, Hulûsi Erdili Nuri Çakır.**

**Hepsine başarılar dileriz.**

## bir tavzih

15 Şubah tarihli sayımızda, «Bir fabrika müdürü mümessili kovmuş» başlıklı bir haber yazmıştık. Bu yazıya şu cevabı aldık:

«Mezkûr yazı sahibinin sırf particilik gayretkeşliği ile Fabrika Müdürüne yapmak istediği metnetsiz iftiraya beni de âlet etmesi hesebiyle kendisine alenen teessüf eder, bu hâdise ile hiç bir yönden alâkam bulunmadığını açıklayarak bu yazımın neşrini istirham ederim.

**Kırıkkale Top fabrikasında hademe Tahsin Arslan**

### ADAPAZARI ZIRAI DONATIM IŞÇILERI SENDIKASI GENEL KURULU

Adapazarı Ziraî Donatım Işçi Sendikası, 7. Martta ilk genel kurul toplantısını fabrika salonunda yapmıştır. Muhtelif sendika temsilcileriyle kalabalık işçi kütlesinin hazır bulunduğu toplantıda söz alan mümessiller dilek ve temennilerde bulunarak; ücretlerine % 60 zam yapılmasını istemişlerdir. Yapılan seçimlerde sendika Yönetim Kuruluna Remzi Yağlar, Emin Tokşeker, Ali Taşkın, Niyazi Ergen, Zülkefil Sütütemiz, Mustafa Türk, Kemal Soylu, Hüseyin Öztürk, Mehmet Alpaslan seçilmişlerdir. Başarılar dileriz.

### BIR HALI FABRIKASI KONYADA FAALIYETE GEÇTI

Konya, (Ozel) — Sille civarında inşa edilen Halı Fabrikası, 3 Marttan itibaren faaliyete geçmiştir. Deneme mahiyetinde yapılan halı nümuneleri, bu yıl Paris sosyetelerinde çok takdir edilmiş ve fabrikaya bir çok sipariş verilmiştir. Fabrika, 550 işçi çalıştıracaktır. Ayrıca, 250 kadar fakir çocuğun, bu fabrikada çalışması için tedbirler alınmıştır. Bu fakir çocukların barınmaları için lojmanlar inşa edilmektedir.

**ISCI HAKKI — 250 çocuk, fakirdir diye galiba az ücretle çalıştırılmak isteniyor. Sendikanın nazarı dikkatini çekeriz.**

### IŞÇI SIGORTALARI ADAPAZARI ŞUBESI

İşçi Sigortaları Kurumu, Adapazarında ış yerlerinin artması ve iş kesafetinin fazlalaşmasını nazarı itibara alarak, işçilerin tedavilerini sağlamak maksadiyle bir dispanser açmağa karar vermiştir.

### KOCAELIDE, «TUTUN MUSTAHSIL SENDIKASI» KURULUYOR

Izmit, (Ozel) — Kocaelideki tütün müstahsilleri, tütüncülüğü kalkındırmak için bir «Tütün müstahsil sendikası» kurmayı kararlaştırmışlardır.

### TAVŞANLIDA BIR TAYIN

Tavşanlı, (Özel) — Tunçbilek mıntakasında yer üstü Baş mühendisliğine işletmenin kıymetli elemanlarından Elektrik ve Makina Yüksek Mühendıslerinden Necmettin Alp tayin edilmiştir.

M. Y.

### G. L. I. SURVEYYANI

Soma, (Ozel) — Tunçbilek bölgesinden naklen Garp Linyetleri İşletmesi sürveyyanlığına tayin edilen arkadaşımız Nâzım Tuğrul çalışmalarına başlamıştır. Başarı dileriz.

## Herekede işçiler evlerinde de rahat bırakılmıyor

Hereke, (Özel) — Hereke Fabrikası müdürü 5 sayılı bir tamim yayınlamıştır. Bu tamime göre 3008 sayılı İş Kanununun 5518 sayılı kanunla değiştirilen bir maddesine göre «Işyeri» sayılacak yerler meyanında «Işçi evleri» ni de dahil etmiştir. Işçilerin kira ile oturduğu bu evlere «Vazife evi» tâbir edilmekte ve böylece bu işçi evlerinden işçilerin yapacakları herhangi bir hareket fabrıka dahilî talimatnamesine göre muameleye ve cezaya tabi tutulacaktır.

Bu tamim teessür uyandırmıştır. İşçiler, Mesken dokunulmazlığı ile bu tamimi bağdaştıramamaktadır. Fabrika müdürlüğünün işçileri baskı altında bulundurmak istiyen zihniyetinin değiştirilmesi arzu edilmektedir.

(T.R.)

## bize göre:

# Evreka! Evreka! (1)

(Baştarafı 2nci Sayfada)

**«zam» diyecek değilsiniz ya!**

**Oyleyse gidip bir bankadan tasarruf cüzdanı alacağınız yerde neden işsizlik sigortasına alkış tutuyorsunuz. Garip şey doğrusu.**

**Kapsam gecekondusunun dört duvarı da mevzuat kerpiçile işlenmiş arap saçı mimarisidir. «Iş hukuku mevzuatı» daha şimdiden bin küsur sahifeyi buldu. Ya mevzuata aldırmadan işçilik yapacaksınız, yahut işçiliği bırakıp yirmi sene mevzuat tahsil edeceksiniz. Dudağınızda tüy bitmeden yönetme ezberciliğine başlayın ve hemen ihtiyarlık sigortasına istida verin. Şurada neyiniz kaldı, otuz sene. Ancak Hakem Kurulundan destur alabilirsiniz.**

**Iki milyara yakın bütçenin ancak bir buçuk milyonu Çalışma Bakanlığınındır; devlet bütçesinin 833 de biri. Milyonluk Istanbul şehrinde yirmi iş müfettişini motörize değil de. tepkili yapsanız nereye yetişebilir. Iş hukukumuzun tahkim sistemi bu yüzden lâçka.**

**Gelelim gecekondumuzun «havayi nesimî» sine.. Burada «nesimî» ye fasulye tenceresi de diyebilirsiniz. Ve kelime olarak havayi nesiminin sosyal adaletteki karşılığı «ücret münasebetleri» dir. Bunun ölçüsü de satıh değil hacimdir: Dört duvar, çarpı zemin, çarpı tavan. Zemin: Asgarî ücret, tavan: Istismarı sıfıra doğru yaklaştıran ücret tabakalarının âzamîsi. Eskilerin idamei hayat, yenilerin «yaşama direnmesi» dedikleri «istihlâk maddeleri» de dört duvar.**

**O halde malûm olan «istihlâk maddeleri»ni neyle çarpalım ki «iştira kabiliyetimiz» ve «yaşama direnmemiz» meydana çıksın. Bu hesabı Sayıştaya mı, Aynştaya mı yaptırsak!**

**Diyorlar ki asgarî ücrete «kıstas» bulamıyoruz. Bir adamı köpek ısırmış. Günlerden sonra bir arkadaşının zorile kuduz hastahanesine gidiyor. Doktor: Yedi gündür neredeydin.. diyor, ya kudurursan! Efendim köpeği arıyordum. Be birader diyor doktor, köpeği arayacağına gelip bizi bulsaydın ya..**

**Kayıp kıstas arana durulsun. Biz «asgarî ücret»i bulduk: «Tek oda kirası, kuru fasulye tenceresi, bir köroğlu, bir çocuk, senede bir çift ayakkabı, iki senede bir bitpazarından çul.» Sakın suyu, elektriği, mahrukatı, vesaiti nakliyeyi ve hele hele radyo, sinema ve kitabı da asgarî ihtiyaç maddeleri arasına sokacağımızdan korkulmasın..**

**Evreka! Vergi ve sigorta primleri hariç, günde safi «beş lira».**

(1) «Evreka» Yunanca buldum» anlamına gelir. Meşhur Arşimed hamamda yıkanırken tasın kurnada batmayışını görerek meşhur kanununu bulmuş ve sokağa çırılçıplak fırlamış: Evreka, Evreka! diye haykırmıştı.